

KULTURA

Multimedijski centri Slovenije

Brezplačno spoznavanje novih tehnologij za stare in mlade

Slovenski multimedijski centri so različni po načinu organizacije, vsi pa ponujajo brezplačne delavnice pri spoznavanju novih informacijskih in komunikacijskih tehnologij, tako za mlade kot za starejše

Kar sedemnajst slovenskih multimedijskih centrov se je povezalo v mrežo, da bi lažje delovali, si izmenjevali znanje in produkcijo ter da bi tudi s festivalom, ki je bil pred kratkim v Kopru, svoje delovanje predstavili slovenski javnosti. Čeprav imajo ti centri različne statute, eni so društva, drugi pa zasebni ali javni zavodi, pa so vsi neprofitne organizacije. Največje zanimanje v centrih je pri mlajših za avdiovizualne delavnice, pri upokojencih pa za osnove uporabe računalnika in interneta, ki so vse brezplačne.

Definicij multimedijskih centrov je kar nekaj. Lidija Pačnik, kulturno-izobraževalno društvo Kibla iz Maribora, je povedala, da je multimedijski center središče, ki zagotavlja tehnično in strokovno pomoč širši javnosti, jo brezplačno izobražuje na področju sodobnih tehnologij in deluje medgeneracijsko. Začne se s predšolskimi otroki z multimedijskimi delavnicami in konča pri starejših, ki se prav tako radi učijo osnov uporabe računalnika in interneta.

Obiskovalci multimedijskih centrov se med drugim naučijo fotografirati, snemati s kamero, prenašati fotografije z nosilcev na računalnik in tudi, kako se naredi film. Zahtevnejši obiskovalci pa se lotijo računalniške umetnosti, animacije in podobno.

Mariborska Kibla se financira večinoma s pomočjo občinskih, republiških in evropskih razpisov. Za pridobivanje denarja iz evropskih skladov pa morajo biti v sistemu, je razložila Lidija Pačnik. »Vendar nobenega projekta ne financirajo v celoti, zato je vedno potreben lasten vložek in tu se lahko zaplete. Naše delovanje zaznamuje sporna borba za denar, vse več je prijaviteljev in vedno manj javnega denarja. Večina centrov tako ali tako nima redno zaposlenih ljudi.«

Manjša okolja ponujajo nova znanja za vse

Prek tolmenskega multimedijskega centra Mink predstavljajo javnosti kreativno umetnost, ki nastaja s pomočjo sodobnih tehnologij, pa tudi kakšno klasično umetnost, je povedal Janez Leban. Ker so iz manjšega okolja, ponujajo nova znanja vsem od najmlajših do najstarejših, najpogosteje pa jih obiskujejo študenti. Programe financirajo delno iz občinskih proračuna, drugo pa iz nacionalnih in mednarodnih razpisov.

Na njihovih brezplačnih delavnicah je največ zanimanja za avdio-produkcijo, ker imajo studio, ter za začetne tečaje videoprodukcije za

snemanje in montažo. Nekateri od udeležencev teh delavnic so tako tudi našli svojo poklicno pot, je dodal Leban.

Iztok Molan iz multimedijskega centra Posavje, ki deluje v okviru Mladinskega centra Krško, je poudaril, da je bil glavni namen festivala predstaviti multimedijsko produkcijo javnosti. Lastno produkcijo sicer lahko predstavijo le svoji lokalni skupnosti, če se povežejo z drugimi centri, pa je izmenjava programov znotraj mreže rednejša.

FESTIVAL MULTIMEDIJSKIH CENTROV FOTO ZDENKO MATOZ

Za ljutomerski multimedijski center, ki deluje v okviru mladinskega centra Prlekije, je značilno, da delujejo po načelu kulturne večzvrstnosti, od literarnih do likovnih zvrsti ter prepletanja z uporabo sodobne informacijske komunikacijske tehnologije, je razložil Rudi Stegmüller. »Ker izhajamo iz demografsko ogroženega okolja, kjer je prisotnost računalnika in internetnih povezav zelo šibka, je bila naša dejavnost nekaj novega v okolju in so nas sprva celo gledali nekoliko postrani. Zdaj imamo v naši e-točki 15 računalnikov, temu pa dodajamo tudi kulturne oblike ustvarjanja. Napredek je opazen.«

Lucija Čevnik, multimedijski center Koroške iz Slovenj Gradca, je

povedala, da je vsak multimedijski center specifičen, kar je odvisno od okolja, kjer deluje. »Mi večinoma delujemo z mladimi. Ker je blizu center srednjih šol, so to večinoma dijaki. Glavno načelo delovanja pa je povezovanje novih tehnologij z ustvarjalnostjo in izobraževanjem mladih.

Njihov center se je specializiral za avdio-video produkcijo, saj imajo v kletnih prostorih studio. Mladi ga uporabljajo predvsem za ustvarjanje hiphop glasbe. Kmalu bodo izdali že tretji avtorski album. Na področju videoprodukcije sodelujejo s šolami in so posneli že dva videvala. Ustvarili so tudi virtualno galerijo, kjer predstavljajo 50 koroskih likovnikov od akademikov do ljubiteljskih ustvarjalcev.

Multimedijski center Koroške je občinski javni zavod, zato občina

računalništva, programiranja in spletnega oblikovanja. Največ zanimanja pa je za vse, kar je povezano z mobilnimi telefoni. Od razvoja aplikacij za pametne mobilne telefone do razvoja vsebin za mobilne telefone.

Po mnenju Tadeja Lebiča, Celiški mladinski center – multimedijski center Port, je naloga multimedijskega centra, da sledi potrebam lokalne skupnosti, da skrbi za podporo informacijske tehnologije za mlade, da lahko delajo intermedijske projekte. Mladi, večinoma stari od 14 do 35 let, se največ zanimajo za uporabo avdio- in videoopreme za izdelavo glasbe, filmov in animacij. Povedal je, da bi lahko bilo sodelovanje med multimedijskimi centri boljše. Med njimi je premalo izmenjave produkcije, vendar se to počasi izboljšuje. Obžaluje, da ni majo več denarja, da bi na festivalih lahko pripravili večje in odmevnejše performanse.

Zan Kalan iz multimedijskega centra Pustlar zavoda O iz Škofje Loke je povedal, da so sicer zasebni zavod, vendar se večinoma financirajo prek Kluba škofojloških študentov, ki je tudi njihov ustanovitelj. V okviru zavoda delujeta še umetniški center Ateje Klop ter avdioprodukcijška sekcija Rdeča ostriga, kjer organizirajo koncerte, performanse in delavnice.

Delujejo kot regionalno stičišče tehnologij, znanj in ljudi, ki se tu srečujejo ali pa v multimedijski center pridejo iskat tisto, kar potrebujejo, bodisi opremo ali pomoč.

Multimedijski center Pina Koper deluje po principu odprte hiše, kar pomeni, da vsem mladim, ki imajo voljo do izražanja inovativnega pristopa z uporabo informacijsko-komunikacijskih tehnologij v umetnosti, dajejo možnost, da se brezplačno naučijo uporabljati njihovo opremo in da imajo mentorja, ki jim pomagajo, je razložila Anja Krašna. Tudi v njihovem centru prevladujejo mladi, ki jih najbolj zanimajo delavnice videonemanja in montaže. Vse več pa imajo tudi starejših obiskovalcev, ki bi se radi naučili osnovne uporabe računalnika. Lani je take delavnice obiskovalo kar 400 upokojencev, je še dodala.

ZDENKO MATOZ

pokriva polovico stroškov, predvsem za infrastrukturo in del plač za dva redno zaposlena.

Večji kraji – zahtevnejši obiskovalci

Kot je povedal Klemen Robnik iz ljubljanskega multimedijskega centra Kiberpiga, so organizacija, ki se ukvarja s podporo in predstavitvami multimedijske kulture in z izobraževanjem s področju tehnologij, najbolj so aktivni študenti ali pa tisti proti koncu svoje študentke dobe, ki se ukvarjajo predvsem z videoprodukcijo, digitalno fotografijo in računalniško grafiko.

Ker imajo več zahtevnejših in bolj izobraženih obiskovalcev, pripravljajo predavanja s področja

umetno,« je prepričana nasmejana triindvajsetletnica.

Prva prelomnica v njeni karieri je bil nastop z big bandom Dom in Bracom Doblekarjem na prireditvi Noči v stari Ljubljani pred dvema letoma. Z njimi je posnela tudi ploščo Moj Piran. Z big bandi si je od nekdanj želela nastopati, »so strašni, veliki in glasni, ampak na odrju je občutek čaroben«. Letos je z Evropskim jazz orkestrom, ki mu je dirigiral Tadej Tomšič, kot edina slovenska glasbenica prepotovala severno Evropo. Ker tako pomembne prilike ni hotela zamuditi, je morala za leto dni prestaviti podiplomski študij v Ameriki. Zaradi turneje ji namreč ni uspelo v roku diplomirati iz ekonomije in končati srednje glasbene šole. Z univerze William Paterson v državi New Jersey, ki jo je izbrala zaradi profesorice Nancy Marano, saj »zna skozi petje pripovedovati zgodbe«, so ji že sporočili, da jo pričakuje prihodnje leto. Šola je le uro oddaljena od New Yorka, mesta, ki ji kot jazzovski pevki predstavlja velik izziv, predvsem zaradi močne konkurence, ki jo so spodbudila k trdemu delu, kot upa Nina Strnad in mispe citira Sinatro: »Če ti uspe tam, ti uspe povsod!«

TINA LEŠNIČAR

glasbeno šolo, k Nadi Žgur na solo petje. Vendar svojih glasbenih preferenc vseeno ni takoj zamenjala. Namesto da bi iskala navdih pri legendah jazz, je vztrajala na tem, da sama najde svoj slog. Pozneje je to »metodo« opustila in začela v poslušanju jazz zares uživati. »Najbolj se posvetim besedilu, ki je pripeto na melodijo. Zgodba je osnova. Poskušam najti čim več posnetkov

NINA STRNAD FOTO MAVRIČ PIVK

Nova generacija glasbenikov – Nina Strnad (9.)

Znati odpeti zgodbe

Čeprav ste bežen poznavalec domače jazzovske scene, niste mogli spregledati novega obraza, ki se je pred dvema letoma začel pojavljati na jazzovskih odrih. Nina Strnad je v jazzovski vode tako rekoč padla z neba. Čeprav se z glasbo ukvarja, odkar pomni, ji je jazz zlezal pod kožo šele pred kratkim. Nekdaj zaprisežena rokerica, potem metalka, house vokalistka, v zgodnjih najstniških letih pa seveda pop zvezdica po vzoru Foxy Teens, se zdaj z nasmeškom spominja svojih žanrskih preskokov in iskanj lastnega izraza. Svoji talent je pred petimi leti preizkušala tudi v Bitki talentov in končala na drugem mestu.

Ko se je na zasebni glasbeni šoli učila petje, je jazz ni zanimala. »Poznala sem nekaj pesmi Franka Sinatre in nekaj evergreenov. Tu pa se je končalo.« V njej dotlej povsem tujo glasbeno zvrst jo je rekrutirala šele Nada Žgur, ko je k njej prišla na pevke lekcije. »Ko sem videla, koliko je v teh pesmih emocionalnega naboja, sem spoznala, da je to nekaj zame,« je povedala mlada pevka, ki na nastopih očara z elegantno prezenco, izvornostjo in lahkostnostjo, s katero zdaj interpretira jazzovske standarde in popevke.

Takrat se je vzporedno s študijem ekonomije vpisala na srednjo

različnih izvjalcev, si jih nešteto petje. Vendar svojih glasbenih preferenc vseeno ni takoj zamenjala. Namesto da bi iskala navdih pri legendah jazz, je vztrajala na tem, da sama najde svoj slog. Pozneje je to »metodo« opustila in začela v poslušanju jazz zares uživati. »Najbolj se posvetim besedilu, ki je pripeto na melodijo. Zgodba je osnova. Poskušam najti čim več posnetkov

različnih izvjalcev, si jih nešteto petje. Vendar svojih glasbenih preferenc vseeno ni takoj zamenjala. Namesto da bi iskala navdih pri legendah jazz, je vztrajala na tem, da sama najde svoj slog. Pozneje je to »metodo« opustila in začela v poslušanju jazz zares uživati. »Najbolj se posvetim besedilu, ki je pripeto na melodijo. Zgodba je osnova. Poskušam najti čim več posnetkov

Ob robu EPK

Papirnato mesto prihodnosti

»Maribor se mora prebuditi. Mora postati drug. In mora postati drug med tistimi, ki narekujejo drugačnost, ki so drugi in drugačni – ki niso večeraj, ki so jutri ... Želimo, da Maribor zaživi svoj jutri. Da napne vse svoje sile. Da postane drugačen Maribor, mesto prihodnosti. Za to je nujno, da projektiramo naše vizije preključne opne na naših očeh in jih odpre za nezasišano. Nezasišani morajo biti tako prostorski in arhitekturni projekti, ki morajo omogočiti dogajanje nezasišanega. In nezasišani mora biti invencijski, vizionarski in energijski vložek vseh, prek katerih se bo evropska prestolnica kulture godila za vse.«

S takšnim baročno alegoričnim slogom predstavlja Tomaž Pandur, predsednik programskega sveta zavoda Maribor 2012, pod naslovom Mesto prihodnosti svoja programska izhodišča Evropske prestolnice kulture (EPK). Vizionarstva je pri nas res bore malo, nedvomno je prijetno prisluhniti človeku, ki se noče sprizgajati s konformizmom in letargijo, ki obvladujeta celotni spekter družbe, vendar zgolj s takšnimi prozaičnimi spisi ni mogoče aktivirati posebnih ustvarjalnih potencialov. Podoba mesta res ni posebej bleščeča, Pandurju lahko pritrđimo, da je treba iz Maribora »pregnati vso lenobnost, zatohlost, vso neinventivnost, preplašenost in lažno skromnost, ležernost in površnost, ves klientelizem, vso nevednost, zamerljivost in samoužaljenost, nepotizem in lažno samoljublje«, vendar je domet takšnega branja levitov pač zelo skromen.

Pandurju ne gre odrekati določene karizme in promocijskih sposobnosti, vendar te temeljijo na poldrugem desetletju nomadskega gostovanja po evropskih prestolnicah, kjer je bilo mogoče s posameznimi projekti to karizmo vzdrževati in jo s premišljenim marketingom tudi potencirano projicirati nazaj v Slovenijo. Celostna preobrazba nekega miljeja je povsem drugačen podvig, ki ga ni mogoče izpeljati le z visokodonečimi frazami in spektakularnimi prijemi, prav spektakel v smislu popredmetnega pogleda na svet ter vseobsegajoča afirmacija videza pa je lasten tako njegovim posvečenim teatrskim kot tudi bolj posvetnim vsakdanjim angažmajem.

Ena temeljnih Pandurjevih zablod se zdi prepričanje, da je mogoče z izoliranimi megaprojekti, kot je petdeset milijonov evrov vreden Center uprizoritvenih umetnosti na Studencih, čez noč spremeniti mentaliteto mesta, ki mu manjkajo številne elementi sodobne urbane kulture. Značaj Maribora je še vedno determiniran s proletarsko in tudi ruralno noto, splošni nivo omike in kultiviranosti je skromen, intelektualni potencialni so šibki, študentska populacija je anemična

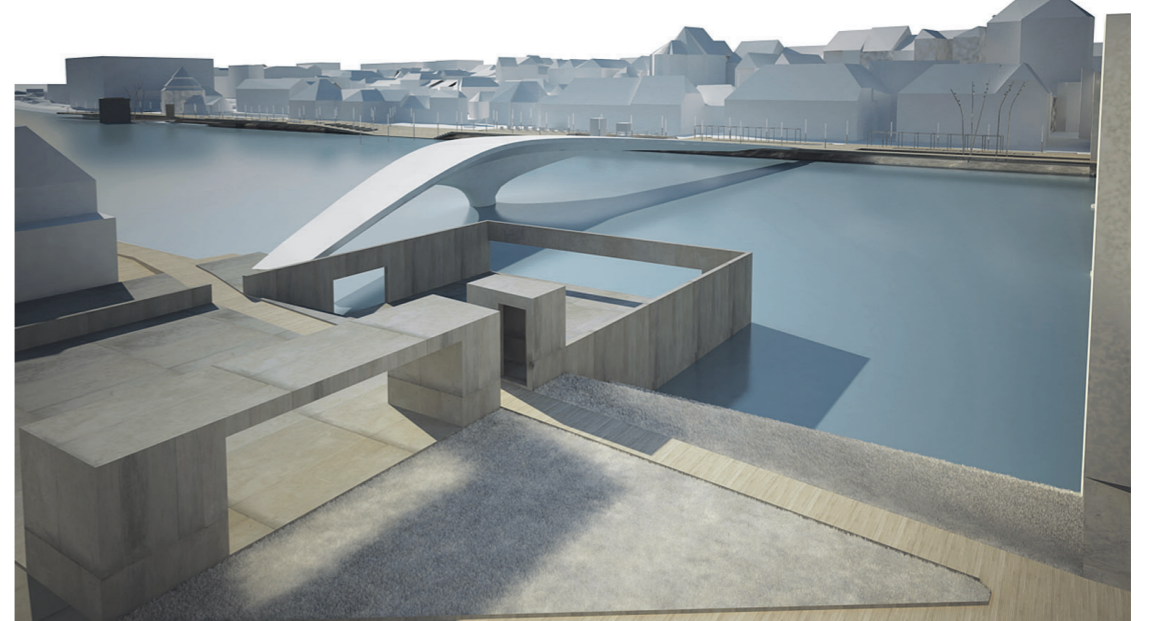
in pasivna, večina repertoarnih in festivalskih programov se ubada s kroničnim pomanjkanjem občinstva, še zlasti takšnega, ki ga še ne krasijo sivi lasje ali pešča...

Od predsednika programskega sveta EPK bi zato pričakovali podrobno analizo stanja posameznih umetnostnih zvrsti, od povsem zastopljene literature in publicistike, infrastrukturno podhranjene likovne oziroma vizualne scene pa vse tja do neinstitucionalne kulture. Namesto tega Pandur postreže z abstraktnim apelom, da se morajo »muzeji in teatri, koncertne dvorane in univerze, televizijske postaje in centri umetniške pulziranja po vsej Evropi ozreti na točko prihodnosti, na mesto, od koder prihaja nezasišani pretres. Ozreti se morajo na Maribor.« Lepo, vendar žal ni nikjer specificirano kako naj bi se začel ta »nezasišani pretres?« S tremi premierami in dvema gostujočima gledališkima predstavama na leto, ki jih Pandur napoveduje za svoj potencialni center na Studencih?

Žal ne bo šlo tako lahko, poleg tega pa EPK ne organiziramo zaradi evropske promocije, temveč zaradi nas samih. Leto 2012 je res lahko prelomnica, vendar ne v smislu vrhunca ali celo zaključka preobrazbe mesta, temveč kvečjemu kot začetek takšnega procesa. In zato bo treba čim prej storiti konkretne korake, na spletni strani zavoda pa lahko žal ob Pandurjevem spisu preberemo le nekaj let stare programske zamisli, ki so jih pripravili še v Kibli za potrebe kandidature Maribora za EPK, večina od teh pa je bodisi odpisanih ali pa je za njihovo uresničitev že zmanjkalo časa. Natura non facit saltus, narava ne dela skokov in tega dejstva nikakor ne more spremeniti nekaj getoiziranih otokov visoke kulture, ki bi funkcionirali kot ekskluzivni implantati sredi slabo prekrvavljeneega tkiva.

Vse to pa ne pomeni, da je treba Pandurja onemogočiti. Mesto vsekakor potrebuje tvrstnega fantasta, ki razmišlja velikopotezno, tudi iracionalno in utopično, in se ne obremenjuje s starimi vzorci razmišljanja; ti so v Mariboru tudi na področju kulture za mnoge še vedno glavno izhodišče, rezultat pa je, da je ob vrhunski in solidni tudi precej povprečne in balastne kulturne produkcije. Vendar Pandur za prizemljenosti in predvsem za stvarno konkretizacijo najrazličnejših zamisli potrebuje ob sebi nekoga, ki bo razmišljal obenem vizionarsko in pragmatično, svetovljansko in s smislom za lokalne specifike, pa čeprav te ne dosega najvišjih standardov. Mitja Čander, ki ga le še formalnosti ločijo od funkcije programskega direktorja EPK, je – upajmo – pravi človek za to nalogo.

PETER RAK

PANDURJEVO MESTO PRIHODNOSTI – Tako kot velikopotezni načrti mednarodnega arhitekturnega natečaja za zdaj ostaja zgolj abstraktna ideja. FOTO ARHIV UGM

Umetnost v kovčku (2.)

Praga, Dresden

Zamisli o potovanju z umetniškimi deli v kovčku se je razvila na osnovi neprestanega soočanja z institucionaliziranjem umetnosti in financiranja ustanov, ki so birokratski pristop podpirajo. Naivno bi bilo verjeti, da se ustanove tega ne zavestno, še bolj pa to izkusijo na svojem bančnem računu in duhovnem razvrednotenju umetniki sami. Slednji morajo zgolj zaradi alineeje v življenjski njej, ki jim povečuje možnost za prihodnje financiranje ali sodelovanje, pogosto sprejemati kompromise v pogajanju z ustanovami in s tem okrniti koncept in investirati čas in denar v produkcijo. Kakor da bi bili umetniki in umetnost zaradi teh ustanov, in ne obratno.

Praga

V Prago sem se pripeljal z avtobusom, ker je cena prevoza le četrtino tiste, ki jo je za vlak določila nemška družba. Tako, zunaj teme sem se spraševal, ali je to ista družba, ki se želi polastiti tudi donosnega dela Slovenskih železnic. Cilj te etape sem dosegel prek zelo zanimivega komunikacijskega vozla ob postaji Vitavska, ki je zunaj vseh turističnih poti, a danes dosega vse norme, da bi lahko bil kot kulturno-estetski dosežek uvrščen med znamenitosti. Galerija m.oda je v izvorni obliki vitrina na steni vhodne veže stanovanjske zgradbe na Antoninski 6. Daniela Deutelbaum, fotografinja, umetnica in kuratorica galerije, se je s sosedi pred dvema letoma dogovorila, da lahko prireja razstave v tem improviziranem, a hkrati zelo vabljivem prostoru. Prostor je zelo hitro našel svoje občinstvo in projekti, ki so bili tam izpeljani, so gale-

rijo postavili na praški umetnostni zemljevid.

Poleg fotografskih projektov, med katerimi je bila tudi intervencija Aleksandre Vajd in Hyneka Alta letos spomladi, se je v vitrini začel pojavljati tudi video. Še bolj v prostor pa je seveda posega vsebina iz potujočega zelenega kovčka. Sama vitrina je bila za dela, ki potujejo, popolnoma neuporabna, vendar je bil prostor s svojo razgibanostjo in vpetostjo v vsakdanje življenje stanovalecev toliko bolj izzivalen.

Največje težave so bile pri dostojni predstavitvi prozorne slike Uršule Berlot, saj je veža v celoti odeta v lesen opaž. Dovolj bele stene je bilo le na stopnišču, kar se je pozneje pokazalo kot dobra rešitev tudi za predstavitev instalacije Tilna Zbone na površini med prtiličjem in prvim nadstropjem.

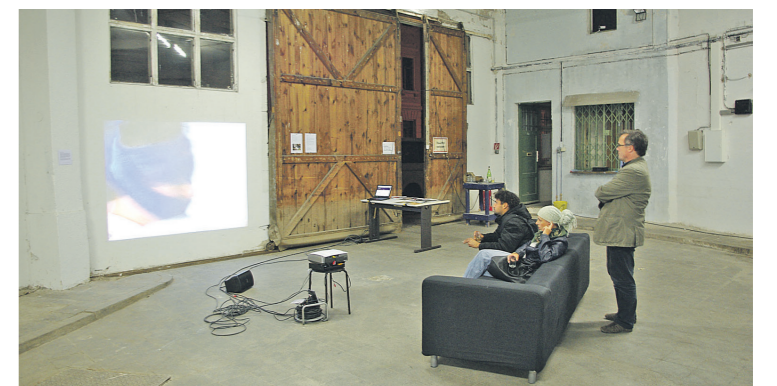
Dresden

Runde Ecke v Dresdnu, ki mi ga je ponudil Franck Eckhardt, eden od aktivistov, ki so leta 1990 zasedli te zapuščene prostore, je bil popolno-

ma drugačen prostor. Vonj po moztorni masti takoj ob vstopu udari v nos, vendar je nekdanja delavnica dovolj izpraznjena, da so umetniška dela brez posebnega napora delovala svobodno in živo. Riesa-efau je ustanova, ki je na podoben način kot ljubljanska Mreža za Metelkovo, vendar s precej večjo podporo mestne oblasti, vzpostavila umetniški in socialni prostor za delovanje, ki ga tradicionalnejše ustanove ne zmorejo. Poleg že uveljavljene razstavišča Motorenhalles, ki je skoraj sodobno opremljeno, so si pred kratkim izborili še ta prostor z okroglim vogalom, ki je namenjen projektom bolj eksperimentalne narave.

Teh prostorov nočem imenovati kot alternativne. Skoraj sto let v preteklosti že sežejo umetniške intervencije, ki so zavračale institucionalne prostore. Danes tudi ustanove uporabljajo prostore zunaj matične stavbe in jih imenujejo alternativne, toda v uveljavljeni strukturi delovanja so lahko alternativni le za ustanove, ne pa tudi za umetnost.

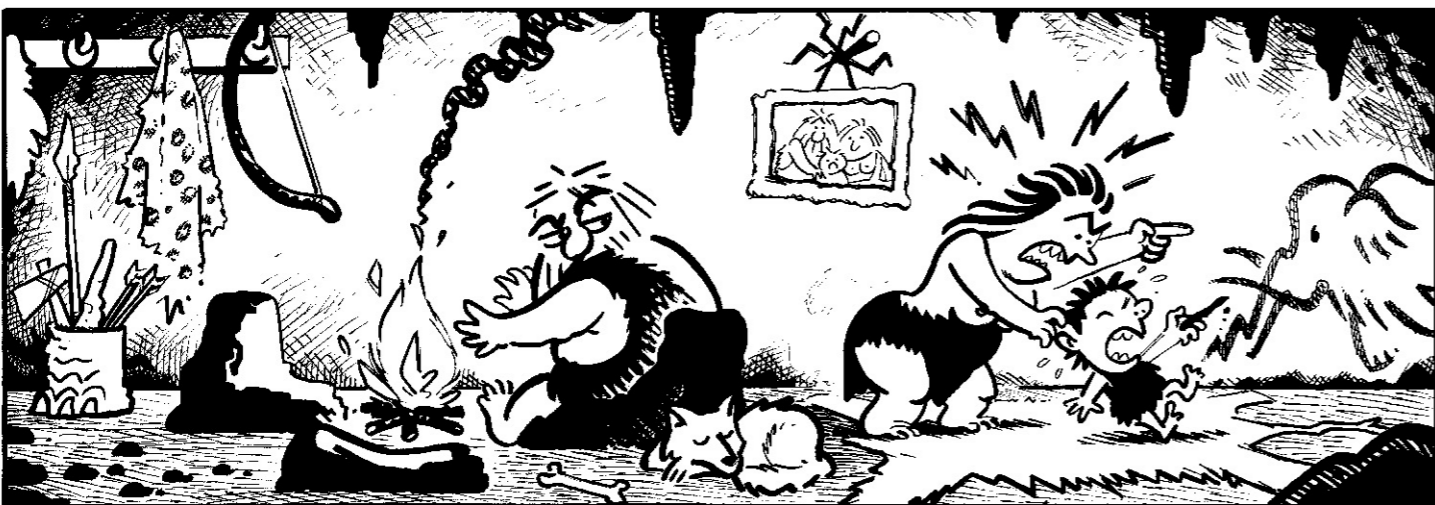
VASJA NAGY

GALERIJSKI PROSTOR V DRESDNU FOTO VASJA NAGY

Slikovni vodnik po svetu umetnosti in kulture (izbrana poglavja)

JAMSKE SLIKE

Gape